

РЕЦЕНЗИЯ

от полковник доцент доктор Атанас Ставрев Атанасов, началник на катедра
„Сухопътни войски” на факултет „Командно-щабен” при ВА „Г.С.Раковски“,
адрес: гр. София, бул. „Евлоги и Христо Георгиеви“ 82,
сл. тел. 02 / 92 26 524

на дисертационния труд на майор Георги Белчев Белчев

на тема:

**ИЗСЛЕДВАНЕ НА ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА
ОБУЧЕНИЕТО ПО ТАКТИЧЕСКА И ТАКТИКО-СПЕЦИАЛНА
ПОДГОТОВКА С КУРСАНТИТЕ И СПЕЦИАЛИЗАНТИ**

представен за придобиване на образователна и научна степен “доктор”
в област на висшето образование 9. „Сигурност и отбрана”,
професионално направление 9.2. „Военно дело”,
по докторска програма “**Организация и управление на въоръжените
сили**”

СОФИЯ

2021

1. Актуалност и значимост на разработвания научен проблем

Конфликтите съпровождат човешката история от дълбока древност и понастоящем са негово печално всекидневие, а и едва ли в бъдеще ще го освободят от своето присъствие. Всичко това извежда на преден план необходимостта от команден състав с формирани лидерски качества и придобити знания и умения.

Темата за подготовка на курсантите по тактика е актуална не само на настоящият етап. Тя е била актуална и в миналото, и ще бъде актуална и за в бъдеще. Не случайно по темата има отделни разработки през годините, част от които са “Изследване на ефективността на методиката за обучение по тактическа подготовка на курсантите“ с автор Марин Петков; „Оптимизиране на процеса на подготовка на формированията от Сухопътни войски за участие в операции на територията на страната“ с автор Стефан Петков; „Усъвършенстване обучението на курсантите и подготовката на младшите офицери с помощта на моделиране и симулации“ с автор Владко Сидеров; „Усъвършенстване на системата за придобиване на професионална квалификация на артилерийските специалисти от военните формирования на тактическо ниво“ с автор Станчо Станчев и други, те обаче не са по посочените от автора проблеми.

Основното съдържание на разработката е в съответствие с темата на дисертационния труд. Задачите на научното изследване са коректно формулирани и позволяват постигането на желаните научни резултати.

2. Обща характеристика и структура на дисертационния труд

Методиката на изследване при разработването на дисертационния труд основана на системния подход включва и разнообразни общонаучни методи като: анализ, синтез, сравнение, обобщение и др. Същите обслужват потребностите на научното изследване и представят достоверни за практиката научни резултати.

Дисертационният труд се състои от увод, три глави, заключение с

декларация за оригиналност, използваната литература и списък на приложенията. Общият обем е 222 страници, от които 186 – основен текст и 36 страници приложения.

Дисертацията има ясно обособена вътрешна структура по глави, както и изводи в края на всяка глава. Наред с това са изведени общи изводи и заключение.

В увода е обоснована актуалността на темата и нейната практическа значимост. Авторът коректно е посочил намиращите се към момента разработки касаещи разглежданият проблем и откритите дефицити. Определени са обектът и предметът на изследването, дефинирани са целта, основните задачи и са поставени ограниченията на дисертационния труд.

Анализът на реализацията на поставените научноизследователски задачи показва, че в глава първа се решава първата научноизследователска задача на дисертационния труд. В нея авторът на базата на исторически обособени събития, предизвикали драстични промени във възгледите и схващанията за воденето на войната, извършва анализ на развитието на военното обучение на офицерите в редица водещи държави като Франция, Германия, Великобритания, САЩ и Русия, като последователно разкрива зависимостите и връзките на военното образование с непрекъснато изменящата се среда за сигурност. Специално внимание е отделено и на развитието на военното образование в България след освобождението, като се извежда на преден план значението на обучението на младшият команден състав и ролята на подготовката по време на полеви лагери.

Във втора глава се решават втората и третата научноизследователски задачи на дисертационния труд. Извеждайки исторически формирало се значение на дисциплината тактика, авторът разкрива ролята на тактическата и тактико-специалната подготовка във военното обучение. Направеният анализ на съвременните модели за обучение от водещи държави, с доказан принос към военното образование, както и анализа на историческият опит и сегашното състояние на обучението по

тактика в България, му е позволило да детерминира и изведе основните елементи които изграждат системата за обучение по тактическа и тактико-специална подготовка, както и да опише взаимовръзките и процесите протичащи между тях. В резултат на това са изведени факторите, влияещи на системата за обучение и са идентифицирани областите на отрицателното им влияние.

В трета глава е решена четвъртата научноизследователска задача. Представени са направления за усъвършенстване на обучението по тактическа и тактико-специална подготовка. На базата на проведени експерименти, за апробиране на предложеният модел за обучение на курсантите с полеви модул, са определени стойностите на повишаване на ефективността на обучението по тактическа и тактико-специална подготовка. Освен това е предложен модел за обучение на базата на разработен нов учебен план към 01.08.2020 г. На базата на разкритите дефицити са предложени различни варианти за компенсиране чрез провеждането на различни курсове и участието в учения, използването на съвременни средства и системи за симулации в учебният процес. Изведени са различията в подготовката на специализантите спрямо курсантите и са предложени критерии и показатели за оценка.

3. Характеристика на научните и научноприложните приноси в дисертационния труд. Достоверност на материала

В резултат на разработването на дисертационния труд като изследователски резултати на докторанта приемам:

Научни резултати:

1. Допълнена и доразвита е теорията за обучението по тактическа и тактико-специална подготовка на курсантите и специализантите, като са изведени факторите влияещи върху системата и е дефинирано тяхното отрицателно влияние.

Научно - приложни:

1. Разработен е модел за координиране и синхронизиране на обучението по тактическа и тактико-специална подготовка с предложен разчет за провеждане на съвместни занятия между отделните специалности.

Практико - приложни

1. Предложено е въвеждането на полеви модул за обучение в края на всеки етап, като е доказано повишаването на ефективността на обучението по тактическа и тактико-специална подготовка чрез използването му.

2. Предложен е тематичен разчет на занятията по тактическа подготовка със специализация „Мотопехотни и танкови войски“ в съответствие с утвърден нов учебен план.

4. Оценка на научните резултати и приносите на дисертационния труд

Основните научни и научно-приложни резултати от извършените изследвания в дисертационния труд се свеждат до доказване с нови и със известни средства на съществени актуални страни на съществуващи научни проблеми и теории, както и приложение на научни постижения в практиката с доказан и реализиран ефект.

Научните и научно – приложни приноси в дисертационният труд на майор Георги Белчев са лично дело на докторанта, с което доразвива съществуващата теория за обучението по тактическа и тактико-специална подготовка на курсантите и специализантите.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

По темата на дисертацията са публикувани 3 (три) заглавия, които засягат основни моменти от дисертационният труд. Публикациите са в сборници научни трудове на НВУ „В.Левски”.

6. Становище относно наличието или липсата на плагиатство

Към датата на изготвяне на рецензията не ми е известно да са постъпили сигнали за плагиатство относно публикациите на докторанта, които сигнали да са легитимни по реда на действащото законодателство. Не ми е известно резултати от изследването в дисертационния труд да са цитирани от други автори.

7. Литературна осведоменост и компетентност на докторанта

Авторът е ползвал общо 134 броя литературни източници от които 18 държавен военноисторически архив, 85 на кирилица и 20 на латиница (от които 30 административно - нормативни документи) и 11 интернет страници. Източниците са цитирани коректно в потвърждение на една или друга теза.

Разнообразието и големият брой литературни източници са гарант за достатъчна литературна осведоменост и свидетелство за компетентност на автора по разработената тема.

8. Оценка за автореферата

Автореферата отразява основните моменти от дисертационният труд. Той дава представа за научната стойност на разработеният проблем, като в същото време, авторът декларира и своите претенции за научни и научно-приложни резултати.

9. Критични бележки

Към предложения за рецензиране и за защита дисертационен труд, могат да бъдат предявени както общи, така и конкретни критични бележки:

Направеният анализ на съвременните модели за обучение от водещи държави, с доказан принос към военното образование, не се използва по нататък в дисертационният труд за обосноваване на необходимост от въвеждане един или друг подход или начин на обучение, което обезсмисля

анализа.

На предложените фактори, които влияят върху модела на системата за обучение по тактическа и тактико специална подготовка не са определени корелационните връзки и зависимости. При това положение е трудно да се определи степента на влияние на един или друг фактор, както върху системата за обучение, така и между самите фактори.

Публикациите по темата следва да отразяват основни моменти от дисертационният труд, а не да са извън него и в дисертацията да се позоваваме на публикацията, стр. 167.

Интернет източниците не са отразени коректно. От тях не може да се разбере коя информация е използвана.

Изводите по главите не отразяват напълно извършените анализи и направените констатации, но смятам че право на автора е да определи сам броя на изводите към главите и на какво иска да акцентира;

В дисертационния труд има допуснати и други слабости, най-вече от редакционен и технически характер.

Посочените критични бележки не намаляват достойнствата на разработения дисертационния труд и стойността на получените научни и научно-приложни резултати. Те само могат да бъдат полезни при по-нататъшната научна дейност на майор Георги Белчев.

Въпрос. На фигура 10 „запознаване с бойната техника и средствата използвани от рода войска“ към кои знания и умения има отношение?

Препоръка. Препоръчвам на автора да публикува своите трудове в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни база данни с научна информация.

10. Лични впечатления и други въпроси, по които рецензентът смята, че следва да вземе отношение

Познавам майор Белчев от слушател във Военна академия. С докторанта нямам съвместни публикации

11. Заключение

От анализа на разработката се налага извода, че дисертационния труд притежава научни и научно-приложни приноси и отговаря на Закона за развитие на академичния състав в Р. България и правилника за неговото прилагане и предлагам на научното жури да присъди на майор Георги Белчев Белчев образователната и научна степен “Доктор” в област на висшето образование 9 “Сигурност и отбрана”, професионално направление – 9.2. „Военно дело”, по докторска програма „Организация и управление на въоръжените сили”.

12. Оценка на дисертационния труд

Представената дисертацията е завършен научен труд от изследването на актуален проблем с постигнати научни и научно-приложни приноси, което ми дават пълно основание и давам **положителна оценка** на представеният за рецензиране дисертационен труд на тема **„Изследване на възможностите за усъвършенстване на обучението по тактическа и тактико-специална подготовка с курсантите и специализанти”** с автор майор Георги Белчев Белчев

31.03.2021 г.

гр. София

РЕЦЕНЗЕНТ:

полк. доц. д-р
Е

Атанас Атанасов

REVIEW

from Colonel Associate Professor Eng. Atanas Stavrev Atanasov

“G. S. Rakovski” National Defence College

„Command and Staff” faculty, chair „Land forces”,

Tel. 02 / 92 26 524

of PhD thesis by major Georgi Belchev Belchev

on topic:

RESEARCH OF THE EDUCATIONAL IMPROVEMENT POSSIBILITIES IN TACTICAL AND TACTICAL-SPECIAL TRAINING WITH THE CADETS AND SPECIALISTS

presented for acquiring educational and scientific degree

„Doctor of Philosophy “

Research area - 9.2. Military Science

in PhD program: „Organization and Management of the Armed Forces“

SOFIA

2021

1. Actuality and importance of the researched scientific problem.

Conflicts have accompanied human history since ancient times and are now his sad daily life, and they are unlikely to free him from his presence in the future. All this brings to the fore the need for a command staff with formed leadership qualities and acquired knowledge and skills.

The topic of training cadets in tactics is relevant not only at this stage. It has been relevant in the past and will be relevant in the future. It is no coincidence that there are separate developments on the topic over the years, some of which are "Study of the effectiveness of the methodology for training in tactical training of cadets" by Marin Petkov; "Optimization of the process of preparation of the formations of the Land Forces for participation in operations on the territory of the country" by Stefan Petkov; "Improving the training of cadets and training of junior officers with the help of modeling and simulations" by Vladko Siderov; "Improving the system for acquiring professional qualifications of artillery specialists from military formations at the tactical level" by Stancho Stanchev, and others, however, they are not on the issues mentioned by the author.

The main content of the development is in accordance with the topic of the dissertation. The tasks of the research are correctly formulated and allow the achievement of the desired scientific results.

2. Assessment of the scientific results and contributions of the dissertation.

The research methodology in the development of the dissertation work based on a systematic approach includes various general scientific methods such as: analysis, synthesis, comparison, summary and others. They serve the needs of scientific research and present reliable scientific results.

The dissertation consists of an introduction, three chapters, a conclusion with a declaration of originality, the used literature and a list of appendices. The total volume is 222 pages, of which 186 - main text and 36 pages of appendices.

The dissertation has a clearly defined internal structure by chapters, as well as conclusions at the end of each chapter. In addition, general conclusions and

conclusions are drawn.

The introduction substantiates the relevance of the topic and its practical significance. The author has correctly indicated the current developments concerning the considered problem and the detected deficits. The object and the subject of the research are defined, the goal, the main tasks are defined and the limitations of the dissertation are set.

The analysis of the realization of the set research tasks shows that in the first chapter the first research task of the dissertation is solved. In it, the author, based on historical events that caused drastic changes in views and perceptions of the war, analyzes the development of military training of officers in a number of leading countries such as France, Germany, Britain, USA and Russia, consistently revealing the dependencies and the links between military education and the ever-changing security environment. Special attention is paid to the development of military education in Bulgaria after the liberation, bringing to the fore the importance of the training of the junior command staff and the role of training during field camps.

In the second chapter the second and third research tasks of the dissertation are solved. Deriving the historically formed significance of the discipline of tactics, the author reveals the role of tactical and tactical-special training in military training. The analysis of modern training models from leading countries, with a proven contribution to military education, as well as the analysis of historical experience and the current state of tactical training in Bulgaria, has allowed him to determine and derive the main elements that make up the tactical training system. and tactical-special training, as well as to describe the relationships and processes taking place between them. As a result, the factors influencing the training system are derived and the areas of their negative impact are identified.

In the third chapter the fourth research task is solved. Directions for improving the training in tactical and tactical-special training are presented. On the basis of conducted experiments, for approbation of the proposed model for training

of the cadets with field module, the values of increasing the efficiency of the training in tactical and tactical-special training have been determined. In addition, a training model has been proposed on the basis of a developed new curriculum as of 01.08.2020. the learning process. The differences in the training of the trainees compared to the cadets are presented and evaluation criteria and indicators are proposed.

3. Characteristic of the scientific and scientific-applied contribution of the dissertation. Reliability of the content.

As a result of the development of the dissertation as research results of the doctoral student I accept:

Scientific results:

1. The theory of the training in tactical and tactical-special training of the cadets and the specialists is supplemented and further developed, as the factors influencing the system are derived and their negative influence is defined.

Scientific – applied results:

1. A model for coordination and synchronization of the training in tactical and tactical-special training has been developed with a proposed calculation for conducting joint classes between the separate specialties.

Practically - applied results:

1. It is proposed to introduce a field training module at the end of each stage, as it has been proven to increase the effectiveness of training in tactical and tactical-special training through its use.

2. A thematic calculation of the tactical training classes with the specialization "Motorized Infantry and Tank Troops" is proposed in accordance with the approved new curriculum.

4. Assessment of the scientific results and the contributions of the dissertation

The main scientific and scientific-applied results of the research in the

dissertation are reduced to proving with new and known means of significant current aspects of existing scientific problems and theories, as well as application of scientific achievements in practice with proven and realized effect.

The scientific and scientific-applied contributions in the dissertation of Major Georgi Belchev are a personal work of the doctoral student, which further develops the existing theory of training in tactical and tactical-special training of cadets and specialists.

5. Assessment of the dissertation publications

The author submitted 3 (three) publication related to the dissertation. The publications are at the main points of the dissertation. The publications are in collections of scientific works of V. Levski National University.

6. Opinion on the presence or absence of plagiarism

As of the date of the review, I am not aware of any reports of plagiarism regarding the doctoral student's publications, which signals are legitimate under the current legislation. I am not aware that the results of the research in the dissertation have been cited by other authors.

7. Literary awareness and competence of the doctoral student

The author has used a total of 134 literary sources, of which 18 state military history archives, 85 in Cyrillic and 20 in Latin (of which 30 administrative - regulatory documents) and 11 websites. The sources are cited correctly in confirmation of one or another thesis.

The diversity and the large number of literary sources are a guarantee for sufficient literary awareness and evidence of the author's competence on the developed topic.

8. Assessment of the dissertation abstract

The abstract reflects the main points of the dissertation. It gives an idea of the scientific value of the developed problem, and at the same time, the author declares his claims for scientific and scientific-applied results.

9. Critical remarks

Both general and specific critical remarks can be submitted to the proposals for review and defense of the dissertation:

The analysis of modern training models from leading countries, with a proven contribution to military education, is not used further in the dissertation to justify the need to introduce one or another approach or method of training, which makes the analysis meaningless.

The proposed factors that influence the model of the training system for tactical and tactical special training are not defined correlations and dependencies. In this situation, it is difficult to determine the degree of influence of one or another factor, both on the training system and between the factors themselves.

Publications on the topic should reflect the main points of the dissertation, and not be outside it and in the dissertation to refer to the publication, p. 167.

Internet sources are not reflected correctly. From them it is not possible to understand what information was used.

The conclusions on the chapters do not fully reflect the analyzes performed and the findings made, but I believe that the author has the right to determine the number of conclusions to the chapters and what he wants to emphasize;

There are other weaknesses in the dissertation, mostly of editorial and technical nature.

These critical remarks do not diminish the merits of the developed dissertation and the value of the obtained scientific and scientific-applied results. They can only be useful in the further scientific activity of Major Georgi Belchev.

Question. In Figure 10 "acquaintance with the military equipment and means

used by the army" to which knowledge and skills is related?

Recommendation. I recommend the author to publish his works in scientific journals, referenced and indexed in a world-famous database of scientific information.

10. Personal impression and other issues that reviewer thinks should be treated

I know Major Belchev as a student at the Military Academy. I have no joint publications with the doctoral student

11. Conclusion

From the analysis of the work it is necessary to conclude that the dissertation has scientific and scientific-applied contributions and complies with the Law for development of the academic staff in the Republic of Bulgaria and the regulations for its implementation and I propose to the scientific jury to award Major Georgi Belchev Belchev scientific degree "Doctor" in the field of higher education 9 "Security and Defense", professional field - 9.2. "Military Science", under the doctoral program "Organization and Management of the Armed Forces".

12. Assessment of the dissertation

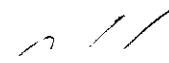
The presented dissertation is a completed scientific work from the research of a topical problem with achieved scientific scientific-applied and practically - applied contributions, which gives me full grounds and I give a positive assessment of the dissertation submitted for review on the topic "Research of the educational improvement possibilities in tactical and tactical-special training with the cadets and specialists" by Major Georgi Belchev Belchev

31.03.2021.

Sofia

REVIEWER:

Colonel Associate Professor

Atanas Atanasov